

T ł ó m a c z e n i e

Jaśnie Wielmożny Panie Generale!
 Przybyłem do Rządu Polskiego wskutek pewnych zdarzeń politycznych na Ukrainie i dla poczynienia pewnych propozycji o których p. Generał jest dobrze poinformowany z rozmowy ze mną i z oficjalnego memoriału, wystosowanego do Rządu Polskiej Republiki. Dlatego mam zaszczyt upraszać p. Generała o wydanie odpowiedniego zarządzenia a także o wejście w porozumienie ze sztabem generalnym Polskim, aby wzmianka ^w komunikacie wojskowym była zmieniona w duchu, odpowiednim do celu, w jakim przybyłem do Rządu Polskiego. Mam zaszczyt prosić również p. Generała, aby na przyszłość wiadomości, któreby miały zasadnicze znaczenie co do moich stosunków z Rządem Polskim względnie z wojskową komendą, podawane były do gazet po obopólnem porozumieniu się z odpowiednimi czynnikami administracyjnymi i zemną.

Z wysokim poważaniem
 ataman Oskółko mp.

Lublin, 16.V.1919.

Do
 Jaśnie Wielmożnego Pana
 Komendanta Armii Gen. Hallera.

Za zgodność tłómaczenia:

Lublin, 17.V.1919.

[Handwritten signature]

Komunikat Lt Gen. z dn 14.5.19

До Ясновельможного
Гана Начальника Панства
Генерала Пилсудского

Доповнююча Латеса до меморандуму і меморандуму міністра
Паном Начальником Панства і Паном Президентом
кабінету міністрів.

Хід історичних подій в 1917-18р. привів до появи держави
Польщі і України до теперешніх властивих стосунків, які на нашу
думку є аналогічними і рівно шкідливими для обох держав, які щойно
починають творити своє зрештня.

Теперешні стосунки двох самостійних держав, можемо пев-
ністтю сказати, вже сшаговрять навіть загрозливими для
обопільного їх існування, прийнявши в ту форму, які ми
зв'язали собі уявляти. З огляду на те, що перед обома державами
стоїть задача - в першу чергу прийняти на себе ліквідацію
антикультурного і антидержавного Руху - більшовищизми.

Якщо ж чиним дві держави, мають перед собою одну задачу, яка
потребує багато сил і засобів, отаки одна проти другої в той
час, коли більшовищизма одну з них майже поконав і зникла
при тому ж цювак візьметься не задаром за другу, не менше
зброєю, а іншими засобами, як покарав довічу, надзвичайно
сильними і досягаючими свої мети. Ами тільки не дужека порятує
в тому, що більшовищизма, переорядючи в односторонній
звичайно і величезною енергією прививається в друкому місці і
дає невуги сокі ттти місяці, де вже він переорів. Також становить
Україна відносно Московщини, таке становище мушуть
беруємо.

Зайняти Польща відносно України при теперешній владній
сytuації.

Звичайно цього можна уникнути. Річ в тім, що Сараєв
становить більшовицьку таке, особливо на Україні, що він міг би
бути тут поконаний, а тим самим звичайно і в своїй душе-
релі - Московщині, колиб проти нього, помітно того що народ сам
вже ставе опір більшовицьку, до того протривавити не менш
сильну ідею, яка хрещить широкі маси, в даному разі - ідею
національну, котра безперечно мусить побороити більшовицьку; в
целу ми вже могли можливість перевертіння (всі повстання Сараєв
на Україні проти більшовиків ідуть під національним гаслом).
З цього виходить, що цілком можна буде копит всю національну енергію,
яка Сараєв тропить в боротьбі нашої України, направити проти
більшовиків, то можна рушити та повний успіх. Щоби це можна
було зробити в повній мірі, необхідно щоб і польська політика, яка
Сараєв перацелю своєю провідною ідеєю мусить мати Антисемію
більшовицьку, в інтересах своєї держави повинна змінити свій
напрямок остільки, щоби в протилежній стороні національна граде-
мівність і енергія могли бути направлені виключно проти біль-
шовиків.

Накинувши короткий огляд про польсько-українські відно-
сини, та сину і значення більшовицьку в утворенню обох держав
цілком абстрактно, але на підставі досвіду і фактів, переходимо
до, певної міри, конкретних міркувань польсько-українського погод-
ження і спільної боротьби з більшовицькою.

а) Сараєв польські війська мають успіх на українських фронтах, що
очевидно вплине на політиків і військове командування в той спосіб,
щоби провадити акцію далі і посуватись в глибоку на Україну.
Не вбачити цього польське командування не можна, бо роздавши
українців змушено буде соприкоснутися з більшовицьким, а раз це
буде так, то виступить політику протилежно та значенню вище,
себ-то стати на певній межі, значить дати можливість більше-
виком на Україні виступити проти нас не тільки військову, але,
головним чином, і середити розвалювати нас, що є неможливо і
безперечно.

Окрім цього, при такому стані речей, бачимо, як і всі цілком
свої становище на Україні, прийняти на увагу всім націоналі-
стичним настроїв, особливо на Київщині, та міждержавно, очевидно
цесуть ідуть владу на Україні крайнім лівим українським партією,
що при допомозі величезного агітаційного більшовицького апарату.
Тому їм утворити (як переконані в тому) певний досить різкий
антибольшевський настрої в широких масах населення, а тим самим покласти
повільно втілювати при наступі на більшовиків перед фактом емально на-
родного отіру. Це саме акції військові на досить довгий час, що
в одній частині міри внаслідують обидві країни, як Польську, так і
Українську.

Щоби уникнути цього, необхідно дати можливість перевести в дійсність
Тамаченні багато на конференції північній, що, звичайно, цілком пора-
мі буде заходів більшовиків і крайнім лівим українським соціалістич-
бо коли нам указувався в тому, що крайні ліві партії можуть мати
вплив на маси, то не як ліві соціалісти, а як українці і через те
що вони зараз до певної міри, розвиваються і більшовиками в на-
ціональному питанні, в очах ширшої маси є своєрідною реак-
цією проти більшовиків. А коли це вони, поведуться і більшови-
ками і впровадять навіть національну політику - зустрічуватимуть
і нового міцно організованого національного елиту, яка буде нести
спокій і стабільний лад державний цілком зрозумілим для ширшої
маси при теперешньому і культурному розвитку і світоглядом, то
ліві соціалісти безперечно втрачать всякий вплив на Україну,
а тільки звичайно і більшовики московські, що ставити перед
нами перспективи майже безкровної ліквідації більшовицької на
Україні, а звідси і легкої обороти на Московщині.

Тому більше треба емігрувати і переведенням в дійсність Тамач-
ченні багато північній, щоб це, мають реальну силу і вплив в Україні
і повинні політичним відношеннями, іміти в найкоротший тер-
мін паролізувати діяльність лівих партій, розвиток якої
можуть принести тільки політичні війни в Польщі, що можуть мати
в наслідок утворення єдиного більшовицько-українського фронту,
в різкій мірі є неперспективною і некорисною і для нас і для нас.

Ми закликаємо Вас до обов'язного порозуміння колишню війну
виправ, які творяться і будуть творитися під впливом теперешніх
умов і в наслідок. Ми визнаємо їх, але рівночасно знаємо їх значущість
в тій війні, відмінний характер якої, мусить народитися в най-
ближніх часах, коли будуть замінені теперешні польсько-українські
взаємини.

Що до Радної Талитини, то просимо по цьому питанню в
найближньому часі прийняти конференцію і Вашими представни-
ками з одної сторони і нами з другої сторони. —

Білан Олександр

голова Комісії Трудового Конгресу
по Україні держави, секретаря партії
С. С., Д. Мацюк.

24/5 1915.

м. Львів

" С

888/9.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ODPIS.

Do

Jaśnie Wielmożnego Pana Naczelnika Państwa
Generała Piłsudskiego.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Pismo uzupełniające memorjał i referencję
meich z Panem Naczelnikiem Państwa i Pa-
nem Prezydentem Gabinetu Ministrów.

Przebieg historycznych wydarzeń 1917-18 roku doprowadził młode Państwa Polskę i Ukrainę do obecnych wzajemnych stosunków, jakie według naszej myśli są anormalne i zarówno szkodliwe dla obu państw, które dopiero rozpoczynają twórczość swego życia. Obecne stosunki wzmiankowanych Państw (możemy stanowczo twierdzić) są nawet stanowisko groźną dla obopólnego ich istnienia przynajmniej w tych formach, w których nawykliśmy sobie przedstawiać, ze względu na to, że przed oboma Państwami stoi zadanie: w pierwszym rządzie przyjąć na siebie likwidację antykulturalnego i antypaństwowego zjawiska bolszewickiego. Takim sposobem dwa państwa, mające przed sobą jedno zadanie, które potrzebuje dużego zasobu sił, stanęły jedno przeciw drugiemu w tym czasie, kiedy bolszewizm jedno z nich oniemiał już pokonał i zazwyczaj w tych warunkach ogarnie w niedługim czasie i drugie nie tylko zbrojnie, ale i innymi sposobami, jak pokazało doświadczenie, nadzwyczajnie silnymi i osiągniętymi swój cel. Tem większe niebezpieczeństwo polega na tem, że bolszewizm jeżeli zgasła w jednym miejscu, to nadzwyczaj szybko i z nadzwyczajną energją zakorzenia się w drugim i nadaje żywotne soki tym miejscowościom, gdzie już przeżył.

Takie stanowisko zajęła Ukraina w stosunku do Moskowszczyzny
takie stanowisko musi zająć Polska w stosunku do Ukrainy przy obecnych obopólnych stosunkach.

Łatwo można było temu zapobiedz. - rzecz polega na tem, że obecny stan bolszewizmu jest taki szczególnie na Ukrainie gdzie mógłby być pokonany a w tym samym w swoim źródle Moskowszczyźnie, gdzie przeciw niemu ponadto to, że naród sam już stawia opór bolszewizmowi przeciwstawione jeszcze do tego nie mniej silną ideę, którą objęła szerokie masy, w danym razie - ideę narodową która bezsprzecznie musi przemość bolszewizm; mieliśmy już możliwość doświadczenia tego (wszyscy powstańcy na Ukrainie idą obecnie przeciwko bolszewikom pod hasłem narodowym) Z tego wynika, że będzie zupełnie logicznem iż, jeżeli całą narodową energją, która obecnie zatracana się w walce naszej z wami, skierujemy przeciwko bolszewikom, to możemy ręczyć za całkowity wynik.

Ażeby ten można było dokonać w pełnej mierze, niezbędnem jest, żeby polska polityka, która przede wszystkim musi mieć za swoją ideę przewodem zniszczenie bolszewizmu, w interesach swojego państwa winna zmienić swój kierunek o tyle, żeby z przeciwnej strony narodowa drażliwość i energja mogły być użyte wyłącznie przeciw bolszewikom.

Uczyniwszy krótki przegląd na ukraińsko-polskie stosunki, jako też siły i znaczenia bolszewizmu w utworzeniu obu państw całkiem abstrakcyjnie ale na podstawie doświadczenia i faktów, przechodzimy do pewnego stopnia konkretnych rozważań polsko-ukraińskiej ugody i wspólnej walki z bolszewizmem

a) Obecnie mają wojska polskie na froncie ukraińskim powodzenie, co oczywiście wpłynię na polskich polityków i wojskowe dowództwo w ten sposób, żeby prowadzić akcję nadal i posuwać się w głąb Ukrainy. Nie zrobić tego polskie dowództwo nie może, bo pokonawszy ukraińców, zmuszonem będzie do zetknięcia się z bolszewikami, a gdy się to stanie, to prowadzić politykę wojskową przeciw powyższemu, czyli stanąć na pewnej granicy, znaczy dać możliwość bolszewikom prowadzić przeciwko wam nie tylko akcję wojenną, ale, głównym czynnem. wem trz Was rozkładać, co jest nieuniknionem i niewątpliwem.

Prócz tego przy takim stanie rzeczy bolszewicy, ażeby wzmocnić swoje stanowisko na Ukrainie mając na uwadze skupianie się narodowego nastroju osobliwie na Kijowszczyźnie jakoteż na Biełobrzeżu, ustąpią oczywiście władze na Ukrainie skrajnym lewicowym partjem ukraińskim, co przy pomocy olbrzymiego agitacyjno-bolszewickiego aparatu będą w stanie przeprowadzić (jesteśmy o tem przekonani) i wywołać pewien ostry antypolski nastrój w szerokich kołach ludności, co postawi wojska polskie przy następowaniu na bolszewików przed faktem narodowego operu. To przeciągnie akcję wojskową na dość długi czas, a bę-

143

dzie w wysokiej mierze wyczerpującem zarówno dla Ukrainy, jak i dla Polski.

b) ażeby uniknąć tego, trzeba koniecznie dać możność wprowadzić w życie określone przezemnie na konferencji plany, co zazwyczaj paraliżuje całkiem zakusy bolszewików i skrajnych lewicowo-ukraińskich socjalistów; bo kiedy wskazywałem na powyższe, że skrajno-lewicowe partje mogłyby mieć wpływ na masy, to nie jako lewicowi socjaliści, lecz jako ukraińcy, wskutek tego, że oni obecnie w pewnym stopniu poróżnili się z bolszewikami w kwestji narodowej, stali się w oczach szerokich mas pewnego rodzaju reakcją przeciwko bolszewikom. A kiedy oni, pogodziwszy się z bolszewikami i wprowadziwszy nawet politykę narodową, spotkają się z nową potężnie zorganizowaną siłą, która będzie nieść spokój i stały ład państwowy, całkiem zrozumią dla szerokich mas przy obecnym ich kulturalnym rozwoju i światopoglądzie, że lewicowi socjaliści bezsprzecznie utracą wszelki wpływ na Ukrainie, a z niemi i bolszewicy moskiewscy, co daje nam perspektywy bezkrwawej likwidacji bolszewizmu na Ukrainie, a stąd i lżejszej walki na Moskowszczyźnie. Tembardziej potrzeba spieszyć się z wprowadzeniem w życie wziankowanych przezemnie planów, ażeby ja, mając realną siłę i wszedłszy w związek z moimi politycznie jednomyślnymi, był w stanie w najkrótszym czasie sparaliżować działalność lewicowych partji, których rozwinięcie może przynieść zmianę polityczną w Galicji, wskutek czego utworzyłby się jeden bolszewicko-ukraiński front, co w równej mierze jest nie do przyjęcia i niekorzystnem dla Was i dla nas. My nawołujemy was do wspólnego porozumienia pomimo wszelkich wpływów, jakie będą się tworzyć pod wpływem obecnych powodzeń na froncie.

My oceniamy ich, ale również znamy ich znaczenie w tej wojnie, której odmienny charakter musi narodzić się w najbliższych czasach, gdy będą zachowane obecne polsko-ukraińskie stosunki. Co do Wschodniej galicji, to prosimy w najbliższym czasie przedstawić konferencji z Waszym przedstawicielem z jednej i Nami z drugiej strony.

Ataman OSKIBKO.

Hełowa Komisji Trudowej Kongresu po Obronie Derżawy.

Sekretar partji s.s. J. Maciuk.

24.5.1919. m. Aielce.

Oczytałem.

Łlszewski, gen.ppor. (m.p.)

za zgodność odpisu:

Tem większe niebezpieczeństwo polega natem, że bolszewizm, jeżeli ogarnie w jednym miejscu, to nadzwyczaj szybko i z nadzwyczajną energią rozszerza się w drugie i nadaje żywotną soki tym miejscowościom, gdzie już przetrwał.

Jaśnie Wielmożnego Pana Naczelnika Państwa w Moskwie, takimi Generala Piłsudskiego. o Polska w stosunku do Ukrainy przy obecnych obopólnych stosunkach.

Łatwo można było temu zapobiedz. Pismo uzupełniające memoriał i referencje moich z Panem Naczelnikiem Państwa i Panem Prezydentem Gabinetu Ministrów. jest taki - szczególnie na Ukrainie gdzie mogły być pokonany z tym samym w swoim krędle Moskowszczyźnie, gdyby przeciw niej

Przebieg historycznych wydarzeń 1917-18r. doprowadził młode Państwa Polskę i Ukrainę do obecnych wzajemnych stosunków jakie według naszej myśli są anormalne i zarówno szkodliwe dla obydwu Państw, które dopiero rozpoczynają twórczość swego życia. powstańcy na Ukrainie idą obecnie przeciwko bolszewikom.

Obecne stosunki wzmiankowanych Państw/ możemy stanowczo stwierdzić/ że nawet stanowią groźbę dla obopólnego istnienia przynajmniej w tych formach, w których nawykliśmy sobie przedstawić, że względu na to, że przed oboma Państwami stoi zadanie: w pierwszym rzędzie przyjąć na siebie likwidację antykulturalnego i antypaństwowego zjawiska bolszewickiego.

Takim sposobem dwa Państwa mające przed sobą jedno zadanie, które potrzebuje duży zasób sił, stanęli jedno przeciw drugiemu w tym czasie, kiedy bolszewizm jedno z nich opanował już pokonał i zazwyczaj w tych warunkach ogarnie w niedługim czasie i drugie nie tylko zbrojnie, ale i innymi sposobami, jak pokazało doświadczenie, nadzwyczajnie silnymi i osiągnięciem swój cel. kochać siły i znaczenia bolszewizmu w utworzeniu państw całkiem abstrakcyjnie ale na podstawie doświadczenia

Tem większe niebezpieczeństwo polega natem, że bolszewizm, jeżeli zgasze w jednym miejscu, to nadzwyczaj szybko i z nadzwyczajną energią zakorzenia się w drugim i nadaje żywotne soki tym miejscowościom, gdzie już przeżył.

Takie stanowisko zajęła Ukraina w stosunku do Moskowszczyzny, takie stanowisko musi zająć Polska w stosunku do Ukrainy przy obecnych obopólnych stosunkach.

Łatwo można było temu zapobiedz.

Rzecz polega na tem, że obecny stan bolszewizmu jest taki - szczególnie na Ukrainie gdzie mogłoby być pokonany a tym samym w swoim źródle Moskowszczyźnie, gdyby przeciw niemu pomó to, że naród sam już stawia opór bolszewizmowi, przeciwstawiono jeszcze do tego niemniej silną ideę, którą objęła szerokie masy, w danym razie - ideę narodową, która bezsprzecznie musi przemóc bolszewizm; mieliśmy już możność doświadczenia tego /wszyscy powstańcy na Ukrainie idą obecnie przeciwko bolszewikom pod hasłem narodowym/.

Z tego wynika, że będzie zupełnie logicznem iż, jeżeli całą narodową energią, która obecnie zatracą się w walce naszej z wami, skierujemy przeciwko bolszewikom, to możemy ręczyć za całkowity wynik.

Ażebym to można było dokonać w pełnej mierze, niezbędnym jest, żeby polska polityka, która przedewszystkiem musi mieć za swoją przewodnią ideę zniszczenie bolszewizmu, w interesach swojego państwa winna zmienić swój kierunek o tyle, żeby z przeciwnej strony narodowa drażliwość i energia mogły być użyte wyłącznie przeciwko bolszewikom.

Uczyniwszy krótki pogląd na ukraińsko-polskie stosunki, jakoteż siły i znaczenia bolszewizmu w utworzeniu obu państw całkiem abstrakcyjnie ale na podstawie doświadczenia

i faktów, przechodzimy do pewnego stopnia konkretnych rozmowa
polsko-ukraińskiej ugody i wspólnej walki z bolszewizmem:

a/ Obecnie mają polskie wojska na froncie ukraińskim powo-
dzenie, co oczywiście wpłynie na polskich polityków i woj-
skowe dowództwa w ten sposób, żeby prowadzić akcję nadal
i posuwać się w głąb Ukrainy. Nie zrobił tego Polskie
Dowództwo nie może, bo pokonawszy ukraińców, zmuszonym bę-
dzie zetknąć się z bolszewikami a gdy się to stanie, to
prowadzić politykę wojskową przeciw powyższemu, czyli
stanać na pewnej granicy, znaczy dać możliwość bolszewikom
prowadzić ~~akcję~~ przeciwko Wam nie tylko akcją wojskową,
ale, głównym czynnem, wewnątrz Was rozkładać, co jest nieunik-
nionem i niewątpliwem.

Prócz tego przy takim stanie rzeczy bolszewicy, a żeby
wzmocnić swoje stanowisko na Ukrainie mając na uwadze
skupianie się narodowego nastroju osobliwie na Kijowsz-
czyźnie jakoteż na Lewobrzeziu, ustąpią oczywiście wła-
dze na Ukrainie skrajnym lewicowym partjom ukraińskim
co przy pomocy olbrzymiego agitacyjno-bolszewickiego
aparatu będą w stanie przeprowadzić/ jestemy o tem prze-
konani/ i wywołać pewien dość ostry antypolski nastrój
w szerokich masach ludności, co postawi polskie wojska
przy następowaniu na bolszewików przed faktem narode-
go oporu. To przeciągnie akcję wojskową na dość długi
czas, a będzie w wysokiej mierze wyczerpujące zarówno dla
Ukrainy jak i dla Polski.

b/ A żeby uniknąć tego, trzeba koniecznie dać możliwość wprowa-
dzić w życie określone przezemnie na konferencji plany
co zazwyczaj paraliżuje całkiem zakusy bolszewików i
skrajnych lewicowo-ukraińskich socjalistów; bo kiedy wska-

zywaliśmy na powyższe, że skrajno-lewicowe partye mogłyby mieć wpływ na masy, to nie jako lewicowi socjaliści lecz jako Ukraińcy, wskutek tego że oni obecnie w pewnym stopniu poróżniwszy się z bolszewikami w kwestyi narodowej, w oczach szerokich mas stali się pewnego rodzaju reakcją przeciwko bolszewikom. A kiedy oni, pogodziwszy się z bolszewikami i wprowadziwszy nawet politykę narodową, spotkają się z nową potężnie zorganizowaną siłą, która będzie nieść spokój i stały ład państwowy, całkiem zrozumiały dla szerokich mas przy obecnym ich kulturalnym rozwoju i światopoglądzie to lewicowi socjaliści bezsprzecznie utracą wszelki wpływ na Ukrainie, a z niemi i bolszewicy moskiewscy, co daje nam perspektywy bezkrwawej likwidacji bolszewizmu na Ukrainie, a stąd i lżejszej walki na Moskowszczyźnie. Tembardziej potrzeba spieszyć się z wprowadzeniem w życie wzmiankowanych przezemnie planów, ażebym ja, mając realną siłę i wszedłszy w związek z moimi polityczno-jednakomyślnymi, był w stanie w najkrótszym czasie sparaliżować działalność lewicowych partyi, której rozwinięcie może przynieść zmianę polityczną w Galicyi, wskutek czego utworzyłby się jeden bolszewicko-ukraiński front co w równej mierze jest nie do przyjęcia i niekorzystnem i dla Was i dla Nas.

My nawołujemy Was do obopólnego porozumienia pojmimo wszelkich wpływów, jakie będą się tworzyć pod wpływem obecnych powodzeń na froncie.

My oceniamy ich, ale również znamy ich znaczenie w tej wojnie, którego odmienny charakter, musi narodzić się w najbliższych czasach, gdy będą zachowane obecne polsko-ukraińskie stosunki.

Co do Wschodniej Galicyi, to prosimy w najbliższym
czasie przedstawić konferencyi z Waszym Przedstawicielem
z jednej i Nami z drugiej strony.

Atanan Oskółko.

Gołowa komisji Trudowowo Kongresu po Oboronie Derża-
wy, sekretar partyi s.s.J.Maciuk.

24.5.19r.

m.Kielce.

*Czytalem
W. Lewski.
Genert p. por.*